

N:o 91.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 20 maj 1892.

— — — — Andra Kammaren — 20 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, rörande upplåtelse af kronolägenheten Stenbrottet i Stockholms län i och för uppförande derstädes af ett nytt centralfängelse för kvinnor och ett nytt cellfängelse för nämnda län m. m.

(Statsutskottets utlåtande n:o 71.)

Till Konungen.

Med åberopande af bilagdt utdrag af protokollet öfver justitiedepartementens ärenden för den 11 januari innevarande år har Eders Kongl. Maj:t i en samma dag aflåten proposition föreslagit Riksdagen att medgifva:

dels att den kronan tillhöriga lägenheten Steubrottet, belägen i Solna socken och Danderyds skeppslag af Stockholms län, måtte från den 14 mars 1894, då nu gällande arrendekontrakt angående lägenheten upphör, eller från den tidigare dag, å hvilken arrendatorn uppå vilkor, som af Eders Kongl. Maj:t pröfvades antagliga, kunde finnas vara villig att frånträda arrendet af lägenheten, till fängvården upplåtas för uppförande derstädes af ett nytt centralfängelse för kvinnor och ett nytt cellfängelse i Stockholms län, i stället för de å tomten n:o 17 i kvarteret Barnhuset belägna fängelser;

dels att oinskränkt egande- och dispositionsrätt till ofvannämnda tomt n:o 17 i kvarteret Barnhuset måtte till direktionen öfver allmänna barnhusinrättningen i Stockholm upplåtas mot 597,500 kronor, att tillhandahållas fångvårdsstyrelsen i den mån arbetet med uppförandet af ifrågakomna fängelser toge sin början och fortskrede;

dels ock att nyssnämnda belopp, 597,500 kronor, måtte användas såsom bidrag till kostnaden för de nya fängelserna.

Af hvad i ärendet förekommit framgår otvetydigt, att centralfängelset å Norrmalm befinner sig i så bristfälligt och otidsenligt skick, att en förändring i dervarande förhållanden är af oafvisligt behof påkallad, och likaledes anser Riksdagen ådagalagdt, att det ur ekonomisk synpunkt skulle för det allmänna vara fördelaktigt, om en sådan förändring i afseende å de på ifrågavarande tomt inom kvarteret Barnhuset förlagda fångvårdsanstalter kunde åvägabringas, att den staten tillkommande rätt till denna välbelägna och dyrbara tomt kunde till skäligt pris föryttras. Hvad Eders Kongl. Maj:t till dessa ändamåls vinnande i förevarande proposition föreslagit har Riksdagen emellertid icke ansett sig kunna biträda.

Hvad först den ekonomiska sidan af dessa frågor beträffar, har den ersättning, som erbjudits för ifrågavarande tomts öfverlåtande till Allmänna barnhusinrättningen, förefallit Riksdagen, med hänsyn till hvad under senaste tiotal af år inom hufvudstaden betingats för jemförliga tomter, väl lågt; och i afseende å de kostnader, som skulle drabba statsverket för de å tomten uppförda fängelsernas förflyttande till annan plats, har Riksdagen ansett sig böra framhålla, att önskligt varit, att frågan i sin helhet nu blifvit Riksdagen förelagd, så att ej Riksdagen nödgats genom beslut, hvars utförande oafvisligen påkallar beviljande af ett betydligt statsanslag, derom dock för närvarande förslag ej föreligger, nästan afgörande inverka på kommande Riksdags behandling af sjelfva anslagsfrågan.

Beträffande dessa fångvårdsanstalters förflyttande till kronolägenheten Stenbrottet, har Riksdagen särskildt funnit olämpligt, att Stockholms länsfängelse skulle komma att förläggas utom hufvudstaden på ej obetydligt afstånd från länsstyrelsens embetslokaler. De olägenheter länsstyrelsen i detta hänseende framhållit, synas Riksdagen vara af den afsevärda betydelse, att häri torde ligga fullgiltigt skäl för afslag å

den ifrågasatta förflyttningen hvad länsfängelset beträffar, helst förhållandena icke torde med nödvändighet påkalla, att detta fängelse uppföres i omedelbar närhet intill öfriga nu föreslagna fängsvårdsbyggnader.

Hvad i öfrigt angår berörda lägenhets användande för ifrågavarande behof, lärer böra beaktas, att densamma, såsom belägen alldeles invid hufvudstadens gräns, inom en ej aflägsen framtid under stadens fortgående utvidgning möjligen torde komma att så stiga i värde, att den befinnes allt för dyrbar för förevarande ändamål; och har Riksdagen särskildt föranledts till erinran i detta hänseende af den omständighet att, enligt hvad de bland handlingarna i ärendet befintliga plankartor utvisa, de ifrågasatta byggnaderna skulle komma att uppföras på skilda delar af det ej obetydliga området, hvilket följaktligen nästan i sin helhet skulle komma att för all framtid tagas i anspråk för fängsvården.

Vid behandling af detta ärende, i hvad det afser uppförandet af ett centralfängelse för qvinnor, har Riksdagen jemväl tagit i öfvervägande nästlidet års statsrevisorerers framställning med anledning af deras besök å qvinnofängelserna i Norrköping och Göteborg. Jemte det revisorerne förmält, att först nämnda fängelse befans vara i tillfredsställande skick, hafva revisorerne hvad särskildt beträffade centralfängelset i Göteborg, hvilket fängelse vore afsedt för sådana fångar af qvinkön från rikets tolf sydligaste län, hvilka enligt 14 kap. 22, 23 och 25 §§ i strafflagen vore dömda till straffarbete på viss tid öfver två år, förklarar, att de funnit detsamma synnerligen väl fylla sitt ändamål. Och hade revisorerne ansett önskligt, att den välbetänkta anordning, hvarigenom omförmälda slags förbryterskor förvarades skilda från andra fångar, kunde i om möjligt än vidsträcktare mån genomföras.

I häröfver afgifvet utlåtande har fängsvårdsstyrelsen, jemte förmälan att af de till straffarbete för lifstiden eller på viss tid öfver två år dömda qvinnor de, som vore dömda för förfalskning, mened, mordbrand samt stöld och rån, förvarades vid centralfängelset i Norrköping, och att de, som från rikets tolf sydligaste län dömdes enligt kap. 14 §§ 22 och 23 strafflagen, intoges vid centralfängelset i Göteborg och alla öfriga underginge straffet vid centralfängelset å Norrmalm, framhållit, att styrelsen gjort hvad som kunnat göras att till det minsta möjliga inskränka de skadliga inflytelser, som gemensamhetsfängelserna utöfvade helst der, som vid qvinnofängelserna ännu vore förhållandet, fångarne under natten i gemensamma sofrum förvarades.

Vid bifall till Eders Kongl. Maj:ts förevarande proposition synes emellertid den af revisorerne uttalade åsigt om lämpligheten af att olika

kategorier af kvinnofångar förvaras skilda från hvarandra, icke blifva så fullständigt tillämpad som revisorerne åsyftat, åtminstone så till vida som de efter fullbordandet af det föreslagna nya centralfängelset icke skulle komma att, såsom nu i regeln eger rum, försändas till särskilda fängvårdsanstalter; och bland dessa synes den i Göteborg så väl fylla sitt ändamål, att betänkligheter med skäl torde kunna förefinnas mot dess indragning eller användande på annat sätt än hittills.

De erinringar, Riksdagen ansett sig i omförmälda hänseende böra framställa emot Eders Kongl. Maj:ts föreliggande förslag, äro visserligen enligt Riksdagens uppfattning af afsevärd betydelse för frågans bedömande; men såsom afgörande anledning till att Riksdagen icke funnit sig kunna biträda samma förslag, har Riksdagen ansett den omständighet vara, att tillfyllestgörande utredning icke synes hafva blifvit förebragt angående behovet af det föreslagna nya centralfängelset för kvinnor. Vid den kongl. propositionens remiss till vederbörligt utskott hafva inom Första Kammaren framstälts åtskilliga i flera fall beaktansvärda erinringar i berörda hänseende. För Riksdagen synes det emellertid uppenbart, att då inom lagstiftningens område under senaste tider beslutats förmildringar i straffen för upprepade tjufnadsbrott och för barnamord jemte likartade förbrytelser, till hvilka slags brott de till straffarbete dömda kvinnor väl hufvudsakligen gjort sig skyldiga, de verkningar, berörda straffnedsättningar komma att medföra i afseende å antalet till straffarbete på längre tid dömda kvinnor, böra afvaktas före uppförandet för sådana brottslingar af ett centralfängelse af den omfattning som det nu föreslagna. Härtill kommer, att innevarande Riksdag på förslag af Eders Kongl. Maj:t antagit ny lag angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum, enligt hvilken lag ända till fyra års ådömdt straffarbete skall komma att verkställas i cell och sålunda kunna aftjenas i länsfängelserna, i hvilka, enligt hvad fängvårdsstyrelsen i sitt till Eders Kongl. Maj:t den 24 april 1889 afgifna utlåtande i detta ämne upplyst, erforderligt cellutrymme förefinnes för det ökade antal cellfångar, som berörda lag kommer att föranleda. Uppenbart är, att härigenom behovet af utrymme i centralfängelserna kommer att ytterligare minskas, hvadan Riksdagen jemväl af denna anledning funnit sig för närvarande och innan verkningen af berörda lag, hvad beträffar behöfligt utrymme i centralfängelserna, blifvit utrönt, ej kunna bifalla Eders Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Såsom ofvan är nämndt, befinner sig centralfängelset å Norrmalm och särskildt den der förlagda arbetsanstalten för försvarslösa i det skick, att en förändring af densamma bör ega rum; men Riksdagen

föreställer sig, att, oafsedt frågan om fängelsernas framtida förflyttning genom en ändamålsenlig anordning af redan befintliga lokaler, en förbättring i dervarande förhållanden borde kunna tills vidare åstadkommas, hvilken förbättring i allt fall är af den trängande nödvändighet, att den ej torde böra åsidosättas i afvaktan på en ny fångvårdsanstalt, hvilken enligt Eders Kongl. Maj:ts förevarande förslag icke skulle komma att för ändamålet upplåtas förr än omkring fem år härefter.

På grund af hvad sålunda anförts har Riksdagen icke bifallit Eders Kongl. Maj:ts förevarande framställning; hvilket Riksdagen härigenom får för Eders Kongl. Maj:t anmäla.

Stockholm den 20 maj 1892.

Med undersätlig vördnad.